

Qo'shimcha adabiyotlar

7. Mirziyoyev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yukanlari va 2017 yil ixtisollariga bag'ishlangan mujlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // "Xalq so'zi" gazetasi. 2017 y., 16 yanvar, №11.
8. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. - T.: O'zbekiston, 2017. - 46 b.
9. "Yong'in xavfsizligi to'g'risida"gi qonun. O'zbekiston Respublikasining qonun xujjatlari to'plami. -T.: 2009 y., 40-son.
10. Azimov X.A. Bino va inshootlarda yong'in xavfsizligi. O'qov qo'llanma. - T.: TAQI, 2004.
11. Shomirzayev X.X. Teoriya prosesov goreniiY.-Tashkent: TDTU, 2004.
12. Kudratov A. va b. Hayotiy faoliyat xavfsizligi. Ma'ruza kursi.-T.: "Aloqacha", 2005. -355 b.
13. Юташев О.Р., Гуманова Г.М., Нарзанов Ш.М. Методические рекомендации для проведения лабораторных работ по предмету Пожарная безопасность.-Т.: ТДТУ-2015.
14. Yuldashev O.R., G'ulomova G.M., Raxmatova D.M. Yong'in xavfsizligi asoslari. Ushabiy qo'llanma.-T.: TDTU, 2015.
15. G'ulomova G.M., Narziyev SH.M., Ilxamov YE.YE. Bino va inshootlar xavfsizligi. Ushabiy qo'llanma.-T.: TIMI, 2015.

Internet saytlari

1. www.ziyounet.uz.
2. www.gov.uz.
3. www.edu.uz.
4. www.tashit.uz.
5. <http://www.aib.ru>.

-O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi № 349 " 25.08.2022 y.	 "Tasdiqlayman" O'qov ishlari bo'yicha prorektor B. N. Bozorov " 25.08.2022 y.
--	--

YONG'IN-PORTLASH XAVFSIZLIGI FANI SILLABUSI

Bilim sohasi:	600000	- Xizmatlar sohasi
Ta'lim sohasi:	640000	- Hayotiy faoliyat xavfsizligi
Ta'lim yo'nalishi:	5640200	- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi

Qarshi-2022

“Yong’in-portlash xavfsizligi” fani sillabusi

Fan (modul) kodi VPXAV2511	O'quv yili 2021-2022	Semestr 5	ECTS krediti 6
Fan (modul) turi Majburiy	Ta'lim tili o'zbek		
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim	Jami yoxlama
Yong'in-portlash xavfsizligi	90	90	180

O'qituvchi haqida ma'lumot

Kafedra nomi	F.I.Sh.	Ekologiya va mehnat muhofazasi
O'qituvchilar	Telefon nomuri	e-mail
Ma'rufaachi	Ashurova Laylo	+99891 223 84 15 ashurovalaylo83@gmail.com
Amaliy mashg'ulot	Ashurova Laylo	+99891 223 84 15 ashurovalaylo83@gmail.com
Laboratoriya mashg'ulot	Ashurova Laylo	+99891 223 84 15 ashurovalaylo83@gmail.com
Seminar mashg'ulot	Ashurova Laylo	+99891 223 84 15 ashurovalaylo83@gmail.com

I. FANNING MAQSAD VA VAZIFALARI

Fanni o'qitishdan maqsad – “Hayotiy faoliyat xavfsizligi” yo'nalishidagi mutaxassislar turli tuzdagi yong'inlar ro'y berganda inson hayotini, fuqarolarni, shuningdek moddiy boyliklarni muhofaza qilish, talafot olganlarga birlamchi tibbiy yordam berish hamda iqtisodiyot tarmoqlarini va moddiy boyliklarni yonishdan saqlash tadbirlari va qoidalarini, yong'in va portlash yuz berganda fuqarolar muhofazasini va moddiy boyliklarni asrashni tashkil etish, zarballi yong'in bosimini hisoblashni o'rganishdan iborat.

Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar hamda yonish jarayonining xavfliligini tahlil qilish, jarayonning termodynamik va ekzotermik omillarini aniqlash, qurilish konstruksiyalarini o'tga bardoshlilikni, materiallarni yonmaydigan holatga o'tqazish, yonish jarayonining turli omillari - o'z-o'zidan alangalanish, chiqqan harorat, yonish, kislorod tanqisligi va boshqalarni aniqlash, kuygan va talafot olgan insonlarga birlamchi tibbiy yordam ko'rsatish va boshqa muhim vazifalarni bajarib o'tadigan kasbiy malakaga ega insonni tarbiyalashga qaratilgan.

Tuzatuvchilar:
Ashurova L.

– “Ekologiya va mehnat muhofazasi” kafedrasining assistenti.

Taqirizchilar:
Raximov O.D

– QarML, Ekologiya va mehnat muhofazasi kafedrasining professori

Raximov T.O.

– Qarshi davlat universiteti, Botanika va ekologiya kafedrasining katta o'qituvchisi, b.f.n

Fan sillabusi Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institutining “Ekologiya va mehnat muhofazasi” kafedrasining 2022 yil 26.08.2022 dagi 1 son yig'ilishida hamda “Ekologiya va konchilik ishi” fakulteti Uslubiy Komissiyasining 2022 yil 24.08.2022 dagi 1 son yig'ilishida muhokama qilinib, tasdiqlangan.

Institut Uslubiy Komissiyasining 2022 yil _____ dagi _____ son yig'ilishi qarori bilan o'qov jarayonida foydalanishga tavsiya etilgan.

O'quv uslubiy boshqarma boshlig'i

Sh.R.Turdiyev

Fakultet uslubiy komissiyasi raisi

M.I.G'ofirov

Kafedra mudiri:

R.A.Eshonqulov

II. FAN O'QITILISHNING NATIJALARI
(SHAKLLANADIGAN KOMPETENTLIK)lar)

Yong'in portlash xavfsizligi fanini o'qish natijasida bo'ljak mutaxassislar quyidagi bilim va malakaga ega bo'lishlari faning asosiy vazifalari sanaladi.

- a) *Tasavvurga ega bo'lishlari kerak:*
- Yong'in xavfsizligini ta'minlashning huquqiy asoslari.
 - Yonish jarayoni turlari va yonish shartlari haqida umumiy tushuncha.
 - Yonishning fizik kimyoviy asoslari.
 - Qattiq moddalarning yonish va yong'inga xavflilik xususiyatlari.
 - Gazsimon moddalarning yonish va portlash xususiyatlari.
 - Yonuvchi suyuqliklarga qo'yiladigan yong'in xavfsizligi.
 - Yong'indan saqlash xizmati, uning turlari, asosiy vazifalari.
- b) *Talabalar bilishlari kerak:*
- Biso va inshootlarni yong'in xavfsizligini ta'minlash usullari.
 - Modda va materiallarning yonuvchanlik bo'yicha guruhlanishi.
 - Materiallarning olovga chidamliligini oshirish yo'llari.
 - Ishtab chiqarishda texnologik jarayonlarning yong'in xavfsizligini ta'minlash.
 - Elektr jihozlariga qo'yiladigan yong'in xavfsizligi talablari.
 - Yong'indan darak beruvchi qurilmalar.
 - Avtomatik o't o'chirish vositalari va ularning turlari.
 - Yong'in paytida odamlarni binolardan evakuatsiya qilish.
 - Yong'inni o'chirish usullari, moddalari va vositalari.
- v) *Talabalar bajarishlari lozim:*
- Sanoat korxonalarida yonish portlash xavfini aniqlash
 - Xavfli hududlarda portlash o'choqlarini aniqlash
 - Yong'in o'chirish texnik vositalari va o't o'chirgichlarni ishlatish
 - Yong'inga qarshi suv ta'minotini
 - Binolarda yong'in sodir bo'lganda evakuatsiya qilish
 - Yong'indan jabrlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish

III. FANNI O'QITISHDA ZAMONAVIY AXBOROT VA PEDOGOGIK TEXNOLOGIYALAR

Talabalarining "Yong'in portlash xavfsizligi" fanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi informatsion - pedagogik texnologiyalarini tushirib berish, ularni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallar, virtual standlar hamda geodezik signal, markaz va replarni namunalari va maketlaridan foydalaniladi. Ma'ruza, amaliy va mashg'ulot darslariga mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

Shaxsaga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlari ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni boyulashdirayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo,

kelsidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta'lim texnologiyasi tizimining barcha belgilarini o'zida mujassam etmoqchi lozim: jarayonning munofiqligi, uning barcha bo'g'inlarini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Dialogik yondashuv. Bu yondashuv o'quv munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni obyektiv qarama-qarshilik va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyatni ta'minlaydi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash, yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kiras, mavzuga oid, vizuallash), muammoli ta'lim, keyis-stadi, pambord, parados va ko'ylalash usullari, amaliy ishlar.

O'qitishni tashkil etish shakllari: diolog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari: o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari.

Monitoring va baholash: o'quv mush'ulotida ham, butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejalari tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yoki yozma ish variantlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

IV. FAN TARKIBI (MA'RUZA MASHG'ULOTLARI)

T/r	Mavzular nomi	Sana
1	Bosim ostida ishlaydigan idishlarni ishlatishda xavfsizligini ta'minlash	2
2	Suyultirilgan va yuqori bosimdagi gazlarni saqlash va tashish ballonlari.	2
3	Texnologik jarayonlarda yong'in xavfsizligi.	2
4	Ishtab chiqarishda texnologik jarayonlarning yong'in xavfsizligini ta'minlash.	2
5	Portlash va yong'inga xavfli bo'lgan ishlab chiqarish xonalarining sinflanishi.	2
6	Tekstil ishlab chiqarishda qo'llaniladigan modda va materiallarning yong'in xavfi.	2
7	AYOQShlarni ko'ylalashda yong'in portlash xavfsizligini ta'minlash chora - tadbirlari.	2
8	Tez alangalamovchi suyuqlik moddalarni tashish va tushirish jarayonida yong'in - portlash xavfini kamaytirish usullari.	2
9	Yong'in chiqish, portlash xavfi bo'lgan obyektlardagi transport va kommunal tizimlardagi avariya va halokatlari.	2
10	Shamolliatish qurilmalariga qo'yiladigan yong'in xavfsizligi talablari.	2
11	Elektr jihozlariga qo'yiladigan yong'in xavfsizligi talablari.	2
12	Avtomatik o't o'chirish vositalari, ularning turlari	2

	Birlamchi o't o'chirish vositalarini.	
3	Xavfli ishlab chiqarish obyektlari o'chirishda yonish maydoniga qarab kuch va vositalarni aniqlash.	2
4	Yong'in o'chirishda bino inshootlarning asosiy konstruktiv elementlarning yong'iniga bardoshlilik darajasini aniqlash.	2
Jami:		8

Laboratoriya mashg'ulotlari jilozlangan laboratoriya xonalarida kichik guruhlarga alohida o'tiladi.

Semenar mashg'ulotlar

T/r	Semenar mashg'ulotlar mavzulari	soat
1	Portlash va yong'in xavfli bo'lgan ishlab chiqarish xonalarning sinflanishi	2
2	Yong'in xavfli moddalar saqlanadigan omborlarga qo'yiladigan yong'in xavfsizligi talablari.	2
3	Yozilg'i tarqatish shaxobchasini loyihalash va joylashtirishga qo'yiladigan sanitar-gigiyenik talablari.	2
4	Portlash xavfli mavjud bo'lgan inshootlarni himoyalash	2
5	Samot korxonalarida zamonaviy yong'in xabar beruvchi vositalarni qo'llash tartibi	2
6	Yong'in bo'lgan xonalardagi tutunni chiqarib yuborish vositalari	2
7	Elektr asboblari bilan ishlaganda yong'in xavfsizligini ta'minlash	2
8	Korxonalarda yong'in qarsi ishlatiladigan texnik qurilmalarning zamonaviy turlari	2
9	Yong'in va portlash xavfli bo'lgan ob'ektlarda avariya-qutqaruv va kuchakirib bo'lmaydigan ishlarni olib boriish.	2
10	Yong'in vaqtida odamlarni va moddiy boyliklarni evakuatsiya qilishni tashkil etish va jahlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish	2
11	AVOQS harining shaharlar tizimida joylashish tamoyillari	2
12	Avtomobillarga yozilg'i quyish inshootlarining bosh rejasini loyihalashga qo'yiladigan asosiy talablari.	2
13	Paxta xom-ashyosini quyta ishlab jarayonida yong'in xavfsizligi.	2
14	Paxta xom-ashyosini saqlash maydonlariga bo'lgan talablari	2
15	Ishlab chiqarish xonalari yong'in xavfsizligi bo'yicha jilozlanishi.	2
Jami:		30

Semenar mashg'ulotlarini tashkil etish yuzasidan kafedra tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini tajribalar orqali yurashda boyindirlar. Shuningdek texnologik jiloz va vositalar, targetma materiallardan foydalanish, mavzular bo'yicha tasdiqotlar va ko'rgazmali qurollar tayyorlash, normative husuqiylar hujjatlaridan foydalanish va boshqalar tavsiya etiladi.

13	Yong'in paytida odamlarni binolardan evakuatsiya qilish.	2
14	Yong'in o'chirish usullari, moddalar va vositalari.	2
15	Burchak qalqonlari, ularning turlari, ishlab prinsiplari.	2
Jami		30

Ma'ruza mashg'ulotlari multimediya qurilmalari bilan jilozlangan auditoriyada akademik guruhlarga oqimi uchun o'tiladi.

Amaliy mashg'ulotlar

T/r	Amaliy mashg'ulotlar mavzulari	soat
1	Yong'in xavfli qurilishni ta'minlash hisoblash.	2
2	Yong'in o'ldirishda chiqarilgan quytirgichning hisobi.	2
3	Yong'in o'chirishda bino elektr qurilmalari blokrovka qurilmasini qadam kuchlanishini hisobi.Qisqa tutashuv natijasida elektr qurilmaning yong'iniga bardoshlilik hisobi.	2
4	Binolarda yong'in sodir bo'lganda evakuatsiya vaqtini aniqlash.	2
5	Evakuatsiya qilish avtozavoyani tashirish tuzilgini hisobi.	2
6	Avtomatik yong'in xabar beruvchi qurilmalarni o'rnatish hisobi.	2
7	Yonuvchi materiallarning yong'in bosimi va binolarning funksional vazifasiga ko'ra yong'in rivojlanishi xavfli darajasiga ko'ra xonalarning toifalarishti	2
8	Ishlab chiqarishda qo'llaniladigan modda va materiallarning o'z-o'zidan yonish shart-sharoitlarini va uni tavisflovchi ko'rsatkichlarni o'rganish	2
9	Xavfli ishlab chiqarish obyektlari o'chirishda yonish maydoniga qarab kuch va vositalar hisobi	2
10	Yong'in o'chirishda bino inshootlarning asosiy konstruktiv elementlarning yong'iniga bardoshlilik darajasi hisobi.	2
11	Bino va inshootlarda taktik o't o'chirish vaqtini hisoblash.	2
Jami:		22

Amaliy mashg'ulotlar multimediya qurilmalari bilan jilozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi. "Keya-stadi" texnologiyasi ishlatiladi, keylar mazmuni o'qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko'rgazmali materiallar va uchborotlar multimediya qurilmalari yordamida o'tkaziladi.

Laboratoriya mashg'ulotlar

T/r	Laboratoriya mashg'ulotlar mavzulari	soat
1	Elektr jilozlarini yerga ulashni aniqlash	2
2	Avtomatik yong'in dan darak beruvchi ogoblantiruvchi qurilmalar.	2

Kurs loyihasi bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Kurs loyihasining maqsadi talabalarni mustaqil ishlab chiqarishni rivojlantirish, olgan nazariy bilimlarini qo'llashda amaliy ko'nikmalarni hosil qilish, bevosita ishlab chiqarishdagi real sharoitlarga mos texnik yechimlar qabul qilish va zamonaviy texnika va texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini hosil qilishdir. Kurs loyihasi mavzulari bevosita ishlab chiqarish korxonalari texnologik jarayonlarga bog'liq holda, amq bir sharoit uchun belgilanadi. Kurs loyihasining mavzulari umumiy talabalar soniga 20-30 % ko'proq oldindan tayyorlanadi. Har bir talabaga shaxsiy topshiriq beriladi.

Kurs loyihasi bo'yicha quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

T/r	Semenar mashg'ulotlar mavzulari	soat
1	Yong'in xavfsizligini ta'minlash qoidalarini ishlab chiqarish tartibi	
2	Foqrolarning yong'in xavfsizligi sohasidagi huquq va majburiyatlari	
3	Yonish jarayoni. Yonuvchi tizim, uning turlari	
4	Yonishning fizik-kimyoviy asoslari, uning vujudga kelish sabablari.	
5	Bino va inshootlarning yong'in va portlash xavfi bo'yicha to'ldirilishi.	
6	Yonilg'i quyish shoxobchalarini loyihalashda qo'yiladigan me'yoriy talablar	
7	Xavfli ishlab chiqarish obektlaridagi avariya larni texnik jihatdan tekshirish	
8	Texnologik jarayonlarni bajarishda mashina va mexanizmlarni, texnik qurilma va uskunalarni ishlatishda yong'in xavfsizligini ta'minlash.	
9	Yong'in vaqtida odamlarni binolardan evakuatsiya qilish usullari.	
10	Portlash hodisasi va uning umumiy tavsifi va portlash sabablari va oqibatlari.	
11	Aholi va hududlarni muhofaza qilish rejaları, ularning tuzilishi, uriga qo'yiladigan talablar.	
12	To'ldirilgan obektlarda elektr moslamalari bilan ishlaganda yong'in xavfsizligi ta'minlash chora-tadbirlari.	
13	Yong'in va portlashdan zarur ko'rganlarga birinchi yordam ko'rsatish.	
14	Sanoat korxonalaridagi omborlarda hamda siqilgan va suyuqlirilgan gazlardan foydalanishda yong'in xavfsizligini ta'minlash.	
15	Kimyoviy sanoatda yong'inlarni o'chirishni tashkil qilish.	
Jami:		

V. MUSTAQIL TA'LIM VA MUSTAQIL ISHLAR

Talaba mustaqil ishining asosiy maqsadi – o'qituvchining rahbarligi va nazoratida muayyan o'qov ishlarni mustaqil ravishda bajarish uchun bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish.

Talaba mustaqil ishini tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- darslik va o'qov qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;
- taqatima materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha fanlar bilimlari yoki mavzulari ushda ishlab;
- yangi texnikalarni, apparaturalarni, jarayonlar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabalar o'qov-ilmiy-tadqiqot ishlarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularni chuqur o'rganish;
- faol va ma'mumoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'qov mashg'ulotlari;
- masofaviy (distantion) ta'lim;
- referatlar yozishni standart talablarga mos ravishda va hisoblash texnikasidan foydalanib mustaqil bajarishni o'z ichiga oladi.
- ilmiy maqola, anjumaniga ma'ruza tayyorlash va h.k.

Mustaqil ta'lim

№	Mustaqil ta'lim mavzulari nomi	Dars soatlari
1	O'zbekiston Respublikasining yong'in va portlash xavfsizligi bo'yicha me'yoriy hujjatlari talablarini o'rganish (Yong'in xavfsizligi to'g'risidagi qonun va boshqa).	
2	Qo'llaniladigan modda va materiallarning yonish va portlashga bo'lgan xossalari, hamda ularni tavsiflovchi ko'rsatkichlarni o'rganish.	
3	Ishlab chiqarishda qo'llaniladigan zamonaviy texnologiyalarning yonish va portlash xavfsizligi bo'yicha kategoriyalarga bo'linishini o'rganish.	
4	Korxonalarining yonish va portlash xavflarini bashorat qilish usullarini o'rganish.	
5	Yonish jarayonining turlarini va yonishda yuzaga keladigan fizik-kimyoviy jarayonlarni o'rganish.	
6	Ishlab chiqarishda qo'llaniladigan modda va materiallarning o'z-o'zidan alangalanish shart-sharoitlarini va uni tavsiflovchi ko'rsatkichlarni o'rganish.	
7	Ishlab chiqarishda qo'llaniladigan modda va materiallarning o'z-o'zidan yonish shart-sharoitlarini va uni tavsiflovchi ko'rsatkichlarni o'rganish.	
8	Modda va materiallarning yonish va portlashga xavfliligining temperaturaga, bosimga va boshqa omillarga bog'liqligini o'rganish.	
9	Gazsimon moddalarning yonish va portlash xususiyatlari	
10	Chug'unning yonishi va portlash xususiyatlari.	
11	Qattiq moddalarning yonish va yong'iniga xavfli xususiyatlari	
12	Yong'in xavfsizligini ta'minlash sohasida davlat siyosati.	
13	Muxandis-texnik xodimlar, ishchi va xizmatchilarni yong'in xavfsizligi chora-tadbirlarini qo'llashga o'rgatish.	
14	Yong'in qarsi yo'riqoma va yong'in-texnik minimumi.	
15	Yong'in qarsi kurash xizmatini tashkil qilish.	
16	Bino va inshootlarda yong'in xavfsizligini ta'minlash	

17	Yong'inni oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar	
18	Sanoat korxonalarining yong'inga va portlashga xavfi bo'yicha toifalari	
19	Bino qurilmalarining o'ziga chidamliligi	
20	Binalarni loyihalash va konstruktiv yechim qabul qilishda yong'in xavfsizligini ta'minlash	
21	Sanoat korxonalarini loyihalash va qurishda yong'inga qarshi kurash tadbirlari	
22	Sanoat korxonasi hududini zonalariga ajratish	
23	Yong'in bo'lgan xonalardagi tutumni chiqarib yuborish vositalari	
24	Portlash xavfi mavjud bo'lgan inshootlarni himoyalash	
25	Binalarda portlashga qarshi himoya vositalarini loyihalash	
26	Elektr jihozlari yong'in xavfsizligi	
27	Elektr tokidan yong'in chiqish sabablari va ularning oldini olish chorlari	
28	Elektr asboblari bilan ishlaganda yong'in xavfsizligini ta'minlash	
29	Istiqbol ajratuvchi jihozlarda yong'inni oldini olish	
30	Yong'in chiqish, portlash xavfi bo'lgan obyektlardagi transport va kommunal tizimlardagi avariya va halokatlilar	
31	Transport obyektlaridagi yong'inlarni o'chirish	
32	Yong'inning tivojlanish va o'chirishning o'ziga xos tomonlari	
33	Birlamchi yong'in o'chirish vositalari, ularning turlari va ishlash printsiplari	
34	Yong'inni o'chirish usullari va vositalari	
35	Yong'in o'chirgichlar tuzilishi, tavsifi va ekspluatatsiyalash qoidlari	
36	Yong'in o'chirish asbob - anjomlari	
37	Avtomatik o't o'chirish vositalari	
38	Gidrantlarni o'rnatishga qo'yiladigan talablar	
39	Yong'inga qarshi suv ta'minoti tashkil qilish	
40	Tashqi yong'inga qarshi suv ta'minoti tizimidagi erkin bosim	
41	Yong'in vaqtida odamlarni va moddiy boyliklarni evakuatsiya qilishni tashkil etish va jabrlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish	
42	Evakuatsiya yo'llari va chiqish joylariga qo'yiladigan talablar	
43	Evakuatsiya yo'llarining tutunlanishiga qaratilgan tadbirlar	
44	Faoliyat yuritayotgan ob'ektlarda yong'in sodir bo'lganda odamlarni evakuatsiya qilish rejasi	
45	Yong'in sodir bo'lganda odamlarga yong'in haqida xabar berish	

tizimlari	Jami:	90
-----------	-------	----

VI. FAN BO'YICHA TALABALAR BILIMINI NAZORAT QILISH.

Talabalarining fan bo'yicha o'zlashtirishini aniqlash uchun quyidagi baholash turlari o'tkaziladi.

Oraliq baholash (OB) - semestr davomida talabaning fan o'quv dasturini tugishli tugallangan bo'lim(lar)ini o'zlashtirishini baholash usuli. OB soni (bir semestrda 2 ta dan oshmasligi lozim) va ehtiqli (subbat, yozma ish, og'zaki so'rov, test o'tkazish, kollektivum, hisob-grafika ishi, nazorat ishi, kurs ishi, kurs loyihasi, ijodiy topshiriq va hokazo) fan xususiyati va unga ajratilgan umumiy soatlar hajmidan kelib chiqqan holda belgilanadi.

Yakuniy baholash (Yab) - semestr yakunida talabaning muayyan fan bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirishini baholash usuli. U asosan tayanch tushuncha va iboralariga asoslangan yozma ish, og'zaki so'rov, test, ijodiy ish va boshqa shakllarda o'tkaziladi.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirishini baholashda quyidagi umumaviy mezonlar tavsiya etiladi:

5 (a'lo) baholash: xulosa va qaror qabul qilish; ijodiy fikrlay olish; mustaqil mushohada yuritib olish; olgan bilimlarini amalda qo'llay olish; mohiyatini tushunib, bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.

4 (yaxshi) baholash: mustaqil mushohada yuritib olish; olgan bilimlarini amalda qo'llay olish; mohiyatini tushunib, bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.

3 (qoniqarli) baholash: mohiyatini tushunib, bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.

2 (qoniqarsiz) baholash: dasturni o'zlashtirmaganlik, fanning mohiyatini bilmaslik, aniq tasavvurga ega bo'lmavlik; mustaqil fikrlay olmavlik.

VII. ASOSIY VA QO'SHIMCHA O'QUV ADABIYOTLARI HAMDA AXBOROT MANBALARI

Asosiy adabiyotlar

1. Literature Review and Research Plan. Antifreeze Solutions in Home Fire Sprinkler Systems. Copyright Fire Protection Research Foundation June 2010
2. Xudoyev A.E. taxirli o'stilda. Yong'in xavfsizligi. 2- nashri. -T.: Uz.R. IV Yong'in xavfsizligi o'liy texnik maktabi. 2007. - 722 b.
3. Yuldashev O.R. Mehnat muhofazasi maxsus kurs. Darslik.-T.: "Tafakkur-Bo'stani", 2015. - 336 b.
4. Yuldashev O.R. va boshqalar. Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik.-T.: "Toshkent-Iqtisodiyot", 2014.
5. Narziyev Sh.M., Kurbonov Sh.X. Hayot faoliyati xavfsizligi. O'quv qo'llanma.-T.: "Yangi nashr", 2019. - 234 b.
6. Gulomova G.M. Yong'in va yonish-portlash xavfsizligi. O'quv qo'llanma.-T.: "Tafakkur tomschilar", 2021. - 240 b.